



REPABOLIKI YA AFORIKABORWA

PUO KWA THANKGOLOLONG YA BEKE YA MAITSHOLO

13 LWETSE 2023

Dumelang bomme le borre, Batlhankedi ba Maitsholo.

Ke rata go lo amogela lotlhe ka lorato mme ke lo leboge go tsaya malatsi a mabedi mo nakong ya lona go tsenela Kopano e ya Ngwaga ya Bosetšhaba ya Batlhankedi ba Maitsholo.

Fela jaaka ngwaga o o fetileng, Tshimologo ya Kopano ya Batlhankedi ba Maitsholo e supa thankgololo ya semmuso ya Beke ya Maitsholo.

Monongwaga, Beke ya Maitsholo gape ke karolo ya Kgwedi ya Bodiredipuso, mme e simolotse ka Mosupologo, santlha ka Katiso ya Thuno ya Mokgwatshelo go batlhotlhomisi ba lefapha e e neng e tshwerwe. Ka nako ya katiso ka inthanete, Batlhotlhomisi ba ba fetang 230 ba ne ba na le Rre Isaac Kabini, setlhophaga sa gagwe le Lenaneo la Maatlafatso ya Maitsholo le Thokgamo (lenaneo le le etleeditsweng ke Puso ya kwa Canada), go katisediwa ditlhotlhomiso tsa mokgwatshelo. Jaaka lo itse, dithuno tsa mokgwatshelo di simolotse ka Moranang

2021, mo tebelelo ya ntlha e neng e le go dira ditshekatsheko tsa mokgwatshelo.

Go tshegetsa mafapha go dirisa pholisi e, PAEIDTAU e ne e kopantse didirisiwa ka Banka ya Lefatshe le Ditšhabakopano ka ga Diritibatsi le Bosenyi, go tlhagisa khoso ya maemo a a kwa godimo ya Tshekatsheko ya Mokgwatshelo ya Batlhankedi ba Maitsholo. Ke motlotlo thata go itsise gore katiso e atlegile, go tloga gompiono, ke mafapha a le 10 fela a bosetšhaba le a le 13 a diporofense a sa simololang go dira dithuno tsa mokgwatshelo. A mangwe otlhe a e dirile, ke lebogela maiteko a Batlhankedi ba Maitsholo ba ba dutseng fano fa pele ga me. Se se dirile go nne le dithuno tse di fetang di le 11 000 tsa mokgwatshelo tse di konoseditsweng mo badiredipusong, jaaka Moporesidente a se kaileng mo puong ya gagwe ya beke le beke ya 13 Lwetse 2023. Ka ntlha eo, Batlhankedi ba Maitsholo ba ne ba lemoga go sa tlhomama (ditemosi) mme go a fetisiwa gore go dirwe ditlhotlhomiso.

Karolo ya puso le lefapha la bosetšhaba di begile go romelwa ga diSMS di le tlhano (5) le ba e seng diSMS ba le babedi (2) gore mokgwatshelo wa bone o tlhotlhomisiwe, mo ditheo di lebelelang dithoto tse di sa senolwang le dikgotlhang tsa kgatlhego. Mafapha a supa a porofense a begile ditlhotlhomiso di le 33 tsa mokgwatshelo wa diSMS le 1240 ba e seng diSMS, ditlhotlhomiso ke tsa dikgotlhang tsa kgatlhego; ditshenolo tse di sa felelang, go se senole dithoto, bokaedi, ditlamo; boleng jo bo boletsweng jea dithoto; magatwe a go dira kgwebo le Puso; go dira tiro e nngwe e e duela kwa ntle ga tumelelo; le magatwe a khumo e e sa tlhalosegng. Mafapha gajaana a tlhotlhomisa dikgetsi tsa ona mme a tla bega tswelelopele kwa PAEIDTAU kwa bokhutlong jwa kgwedi eno. Ka katiso ya Mosupologo e e tlamelwang batlhotlhomisi ba lefapha, ke na

le tshepo ya gore karolo ya patlisiso ya dithuno tsa mokgwatshelo (kgato ya 2) e tla tokafala go feta, ka temogo e kgolo ya bobodu le boitshwaro jo bo sa siamang di tla latela.

Bomme le Borre,

Beke ya maitsholo ga se sepe kwa ntle ga Kopano e e tlwaelegileng ya Bosetšhaba ya Maitsholo a Batlhankedi. Mo malatsing a le mabedi a a latelang, re tla lebelela ka kaelo ya ga Moh Pleasure Matshego le setlhopha, mo lefelong la tiro la Batlhankedi ba Maitsholo. Mo nakong eno, puisano e tla tshwarwa ka ga mesola le metheo ya Molaotheo, e tla etelwa pele ke Khomišene ya Tirelopuso, e e tla akaretsang puisano e khutshwane ka ga maitsholo. Bobolokelo jwa Bosetšhaba bo tla bua ka ga tiriso ya Tatabeisi e e mo Bogareng ya Batlamedi le tshedimosetso ya tshenkelo go supa dikgotlhang tsa kgatlhego. Ke rata go leboga Moh Moroko Mabowa le Adv Khanyisa Ngwenyana ba ba tswang kwa PSC le Rre Tumelo Ntlaba yo o tswang kwa Matlotlong a Bosetšhaba go nna le seabe mo Kopanong e.

Lenanetema gape le akaretsa dikopano mo o tla neelwang tsibogo teng, Batlhankedi ba Maitsholo, ka ga Dipholisi tsa Maitsholo, tse di jaaka go dira kgwebo le Puso le go tsenya tirisong tiro ya Batlhankedi ba Maitsholo. Go ne ga neelwa gape nako ya go buisana ka ga Kaelo ya Tiro Nngwe e e Duelang le go Fetolelwa mo Khumputareng ga Tiro e Nngwe e e Duelang le direjisetara tsa Dimpho. Tsibogo e tla tlamelwa gape ka ga Komiti ya Maitsholo ya Bosetšhaba le Therisano ya Taolo ya Thokgamo.

Jaaka tlhogo ya PAEIDTAU ke ka boitumelo le tlotlo go thankgolola Beke ya Maitsholo le go bula Kopano ya Bosetšhaba ya Batlhankedi ya

Maitsholo. Beke ya maitsholo ga se fela tšhono ya Batlhankedi ba Maitsholo go tokafatsa bokgoni jwa bona, gape ke beke e e kgethegileng e e tla re gakololang rotlhe ka ga botlhokwa jwa maitsholo le taolo ya maitsholo kwa mafapheng a rona. Go ya ka tebelelo ya ngwaga ono wa Kgwedi ya Bodiredipuso, gape ke tšhono ya go re gakolola ka gore go kaya eng go nna modiredipuso wa porofešenale.

Gajaana naga ya rona e samagane le dikgwetlho tse di amang thebolo ya tirelo. Se ga se akaretse fela ditiro tsa bobodu, gape le mo badiri ba Tirelopuso ba sa direng ka boporofešenale teng. Ka go re gakolola ka ga botlhokwa jwa maitsholo le ka moo a amanang ka teng le boporofešenale, re tlamelwa ka tšhono ya go lebelela ka moo re ka dirang pharologano ka teng mo ditikologong tsa rona le go rotloetsa badiredipuso ba bangwe go dira ka thokgamo le go nna porofešenale.

Go nna porofešenale ga go kae gore motho o na le maitsholo. Mo dikgetsing di le dintsi tsa bobodu re bona gore barulaganyi ba ne ba le porofešenale, e le babueledi, baenjinere, dingaka kgotsa tse dingwe. Thuto e re ka ithutang yona go tswa go se ke gore badiri ba ba porofešenale le ba ba nang le dikwalo tse di nepagetseng ba a tlhokega, fela go feta, re tlhoka Badiredipuso ka ba dirang ka thokgamo ka gale. Maitsholo o ka se a bone ka dikerii. A tlhoka modiri yo o tla kaelwang ke go dira dilo tse di siameng ka metlha, le go dira ditšhwetso tse di tswelang setšhaba ka kakaretso mosola. Fa re samagane le dipuisano mo malatsing a mabedi a, Ke lo lopa go tlhatlhoba seabe sa Batlhankedi ba Maitsholo go go direng Bodiredipuso porofešenale. Ke sekai sefe se re ka se dirang go fetola setso mo mafapheng a rona? Re ka tswelletsapele jang tiriso ya letlhomeso la Boporofešenale mo tirong e re e dirang?

Ka go tshola maemo a a kwa godimo a maitsholo le boporofešenale, Batlhankedi ba Maitsholo ba ka re thusa go aga le go somarela gore setšhaba se re ikanye. Fa baagi ba dumela gore badiredipuso ba dira ka thokgamo le bokgoni, ba ka tshepa ditheo tsa puo. Go dira gore setšhaba se re ikanye, go tla tlhokega gore Badiredipuso ba tshware baagi botlhe sentle le ka go lekalekana. Maitsholo a a siameng a netefatsa gore ditshwetso le ditiro di ka ga metheo ya bosiamisi le tekano, go sa kgathalesege dikgobelelo tsa motho. Gape a tlhoka gore Badiredipuso go katisiwa sentle le go nna le bokgoni jwa go dira ditiro tsa bona ka nonofo, ka jalo go nna porofešenale. Bokgoni jo bo botlhokwa gore puso e dire ka bokgoni le thebolo ya ditirelo tsa puso. Go tshwanetse go tlhaloganngwa gore maitsholo a Badiredipuso a bontsha puso ka kakaretso. Maitsholo a a sa siamang le a a seng porofešenale le fela ka batho ba le mmalwa a senya seriti sa Tirelopuso yotlhe.

Baeng ba ba kgethegileng,

Mo bekeng e e latelang ka Mosupologo, jaaka karolo ya beke ya Maitsholo, DPSA e tla tshwara ka kopanelo le Mokgatlho wa Tirisanommogo ya Ikonomi le Tlhabololo (OECD) le Unibesithi ya Pretoria, kopano ka ga tlhagiso ya Dikharikhulamo tse dikgatlanong le Bobodu mo dikhosong tsa yunibesithi. Itshimololelo e maikaelelo a yona ke go tlhagisa temoso gareng ga baithuti ba unibesithi ka ga bobodu le maitsholo le go buisana ka ditsela tsa boitlhamelo tse go tla tlhagisiwang dintlha tse di kgatlanong le bobodu mo dikharikhulamong tsa yunibesithi. Ka nako ya kopano, barutegi ba boditšhaba le ba Aforikaborwa ba tla buisana ka ga ditsela le mekgwa ya go samagana le ntlha e mo dikharikhulamong, mme Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso se tla bontsha Khoso ya Maitsholo e se e tlhagisitseng sa badiredipuso jaaka tiro e e siameng.

Go tloga mo bekeng e e tlang ka Labobedi go fitlha ka Laboraro OECD le DPSA di tla tshwara dikopano di le pedi, mo dipuisano di tla tshwarwang teng ka ga dikotsi tsa bobodu tse di lebaneng lephata la matlotlo, lephata la ditlamelwana le Ditheo tsa Puso. Dikopano tse ke karolo ya porojeje ya OECD ka ga Maemo a a Siameng a Mmaraka a Kgaisano mo Aforikaborwa. Maikaelelo a porojeje e ke go dira temoso ka ga maemo a OECD le ditiro tse di siameng ka ga go nna kgatlhanong le bobodu, thokgamo le kgaisano e e siameng gareng ga baamegi ka tlholo ya setšhaba sa tiro ya tshwaraganelo. Ka seno, OECD e ikaelela go kgaoganela maitemogelo a e a boneng ka go tshegetsa Tiro ya Tshwaraganelo mo dinageng go maatlafatsa thokgamo ya ditlamo le go tlhola tikologo e e botoka ya kgwebo.

Batlhankedi ba Maitsholo

Ke lo laletsa go nna le seabe ka matlhagatlhaga mo dipuisanong mo malatsing a le mabedi a a latelang le go dirisa tšhono go ikgwetlha go abelana mo go direng Bodiredipuso porofenšenale.